

Παράρτημα ασκήσεων

Σας περιμένουν και άλλες προτάσεις για περισσότερη δημιουργία και απόλαυση. Μόνοι ή με τους φίλους σας μπορείτε να γεμίσετε τον ελεύθερο χρόνο σας με όμορφες δημιουργίες. Με αφορμή τις δραστηριότητες που προτείνονται μπορείτε να σκεφτείτε και άλλες ιδέες, **τις δικές σας ιδέες**, που θα είναι σίγουρα πολύ όμορφες και πρωτότυπες!!!

Παράρτημα ασκήσεων

ΕΝΟΤΗΤΑ Β. ΜΟΡΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A1. «.....» Χωρίς τίτλο

1. Γέμισε με κόλλα μια μικρή επιφάνεια χαρτιού. Σκόρπισε πάνω της κόκκους άμμου. Παιξε δημιουργώντας περιοχές αλλού πυκνότερες σε άμμο και αλλού αραιότερες.
2. Κόψε από περιοδικά πολύχρωμες φωτογραφίες, τρύποποσέ τες με το διακορευτή και με τα στρογγυλά χαρτάκια που θα μαζέψεις, κάνε ένα μικρό κολάζ με χρωματιστά σημεία.
3. Βάψε με σκούρο χρώμα ένα κουτί. Σχεδίασε σε κάθε πλευρά του διάφορα αντικείμενα. Τρύποποσέ με τη μύτη ενός μολυβιού (σε μικρές αποστάσεις) το περίγραμμά τους. Τοποθέτησε μέσα στο κουτί έναν αναμένο φακό και παρατήρησε το αποτέλεσμα.
4. Παρατήρησε στο μικροσκόπιο του σχολείου σου διάφορα αντικείμενα (υφάσματα, φύλλα, ξύλα, χαρτόνια). Συζήτησε με τους συμμαθητές σου αυτά που θα δεις.

A2. Τροχιογραμμές

1. Γράψε το όνομά σας με γραμμές που θα φτιάξετε χρησιμοποιώντας κλωστές, λεπτές χάρτινες λωρίδες και κορδέλες και φτιάξτε το παρουσιολόγιο της τάξης σας.
2. Φαντάσου το βυθό της θάλασσας τη νύχτα. Μπορείς να ζωγραφίσεις μόνο με γραμμές όλα όσα υπάρχουν εκεί; Βάψε με σκούρο μπλε χρώμα ένα χαρτόνι και πάνω του άπλωσε όλες τις γραμμές που ξέρεις δημιουργώντας το φανταστικό κόσμο του βυθού. Χρησιμοποίησε τις τέμπερές σου.
3. Επισκεφτείτε το γραφείο ενός αρχιτέκτονα, παρατηρήστε τα σχέδιά του και συζητήστε μαζί του για το ρόλο των γραμμών σ' αυτά.
4. Φτιάξτε το λεξικό της γραμμής. Σ' ένα χαρτόνι γράψτε τη λέξη «γραμμή» και συμπληρώστε όλες τις σύνθετες λέξεις που θα βρείτε και θα έχουν ως ένα συνθετικό τους αυτή τη λέξη, π.χ. Αερογραμμές. Γράψτε δίπλα σε κάθε λέξη και τι σημαίνει.

A3. Τροχιές γύρω απ' το κέντρο (ομόκεντρα)

1. Σχεδίασε στο μπλοκ με το διαβήτη σου πολλούς κύκλους με το ίδιο κέντρο (ομόκεντρους). Χρωμάτισε με τους μαρκαδόρους σου κάθε κύκλο με διαφορετικό χρώμα, ξεκινώντας με φωτεινά χρώματα στους μικρούς κύκλους και σκοτεινά στους μεγάλους.
2. Με χρωματιστές πλαστελίνες φτιάξε διάφορα ίδια σχήματα (κύκλους, τετράγωνα, ορθογώνια) και τοποθέτησε τα το ένα μέσα στο άλλο.
3. Κάνε με μαρκαδόρους το περίγραμμα ενός αυτοκινήτου στο μπλοκ σου. Με διαφορετικά κάθε φορά χρώματα, κάνε πολλά μικρότερα περιγράμματα μέσα στο πρώτο περίγραμμα.
4. Βρες διάφορα αντικείμενα με ίδιο σχήμα αλλά με διαφορετικό μέγεθος (ποτήρια, πιατάκια, σπιρτόκουτα, φελλούς, κουμπιά) και κάνε τυπώματα με αυτά. Ξεκίνα με το μεγαλύτερο σχήμα και πάνω σε αυτό βάλε τα μικρότερα, έτσι ώστε τα μεγάλα σχήματα να περιέχουν τα μικρά. Χρησιμοποίησε διαφορετικό χρώμα για κάθε σχήμα.
5. Με αφορμή το έργο του Πάουλ Κλέε, ζωγράφισε και συ με το μπλοκ με τέμπερες όποιο θέμα θέλεις, τοποθετώντας σχήματα, το ένα μέσα στο άλλο.
6. Γράψε τα σχόλιά σου για τα «τριπλά άνθη» του Κλέε και βρες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του.
7. Ζήτησε από το δάσκαλό σου πληροφορίες και εικόνες για τα γεωλογικά στρώματα της Γης. Υπάρχουν σχήματα το ένα μέσα στο άλλο στο εσωτερικό της;

A4. Χρωματολόγια

1. Ζωγράφισε στο μπλοκ σου έναν κήπο με λουλούδια. Φτιάξε πολλά χρώματα με τέμπερες και χρωμάτισε κάθε πέταλο και κάθε φύλλο με διαφορετικές αποχρώσεις.
2. Οργανώστε μια επίσκεψη σε χρωματοπωλείο. Συζητήστε με το χρωματοπώλη, δείτε τα χρωματολόγια και με ποιον σύγχρονο τρόπο παρασκευάζει τα χρώματα.
3. Μπες στο πρόγραμμα της ζωγραφικής στον υπολογιστή σου και φτιάξε μια πολύχρωμη ζωγραφιά. Με την παλέτα του υπολογιστή ζωγράφισε το φθινόπωρο με τα υπέροχα χρώματα που έχει. Εκτύπωσε τη ζωγραφιά σου και δείξε την στους συμμαθητές σου.
Αν δεν έχεις υπολογιστή, χρησιμοποίησε τον υπολογιστή του σχολείου με τη βοήθεια του δασκάλου σου.

A5 Γύρω- ολόγυρα

1. Κάνε μια σύνθεση με περιγράμματα χρησιμοποιώντας γεωμετρικά όργανα.
2. Σχεδίασε στο μπλοκ το περίγραμμα μιας μορφής που σου αρέσει. Επανάλαβε το πολλές φορές προσπαθώντας να πετύχεις καλύτερα αποτελέσματα.
3. Κάντε τα περιγράμματα της σκιάς τριών συμμαθητών σας σε μεγάλο χαρτόνι και γεμίστε τα με μικρές πέτρες. Χρωμάτισε με τις τέμπερές σας.
4. Σχεδίαστε σε όλες τις πλευρές μιας μικρής χαρτόκουτας διάφορα περιγράμματα και γεμίστε τα με χρωματιστές πινέξες.
5. Κάνε με οδοντογλυφίδες και σπιρτόξυλα, βουνά, δέντρα, σπίτια και άλλες μορφές που θέλεις, φτιάχνοντας ένα τοπίο με περιγράμματα.
6. Σχεδίασε στο μπλόκ τα περιγράμματα των μορφών που θέλεις και προσπάθησε να τα φτιάξεις χρησιμοποιώντας σύρματα και καλώδια.

A6. Στο ρυθμό των λουλουδιών

1. Βρες διακοσμητικά μοτίβα λουλουδιών που υπάρχουν σε είδη λαϊκής παράδοσης (κεντήματα, κουρτίνες, μαξιλάρια κ.λπ.), Φέρ' τα στην τάξη και φτιάξτε όλοι μαζί μια διακοσμητική γωνιά.
2. Ψάξε στα βιβλία της ιστορίας και των θρησκευτικών σου και βρες μοτίβα λουλουδιών.
3. Υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες που ζωγράφισαν λουλουδιά. Μπορείς να βρεις έργα τους και να τα παρουσιάσεις στην τάξη;
4. Κάντε μια μεγάλη διακοσμητική σύνθεση με λουλουδιά στην τάξη σας. Διαλέξτε τα σχήματα που θέλετε, σχεδίαστε τα σε χρωματιστά χαρτιά, κόψτε τα και κολλήστε τα σε μια μεγάλη επιφάνεια στον τοίχο της τάξης σας. Δώστε στο έργο σας έναν τίτλο που να περιέχει κάποιες από τις λέξεις: γεωμετρία, λουλούδια, κήπος, σχήματα, μοτίβο, σύνθεση.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β. ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

B1. Αντιθέσεις

1. Κάνε μια συλλογή φωτογραφιών από περιοδικά και χώρισέ τα σε ομάδες ανάλογα με τα χρώματα που έχουν (φωτεινά-σκούρα).
2. Με τα νεροχρώματά σου ζωγράφισε στο μπλοκ ένα τοπίο που βλέπεις στο φως της μέρας. Κάνε το ίδιο τοπίο πριν νυχτώσει. Παρατήρησε τις διαφορές και περιγράψε τες.
3. Ψάξε και βρες στοιχεία για τη ζωή και το έργο του Γ. Τσαρούχη.
4. Ζωγράφισε με μαύρο τέμπερα στο μπλοκ πορτρέτα συμμαθητών σου. Κάνε το ίδιο με άσπρη τέμπερα σε μαύρο χαρτόνι.
5. Βρες μια έγχρωμη φωτογραφία από περιοδικά και προσπάθησε να την μετατρέψεις σε μαυρόσπριντ επιζωγραφίζοντάς την με τις τέμπερές σου. Στα φωτεινά χρώματα βάλε άσπρο και στα σκούρα, μαύρο. Σχολίασε με τους συμμαθητές σου τα αποτελέσματα των εργασιών σας.
6. Εντόπισε στον τόπο που ζεις αντιθέσεις του μικρού-μεγάλου στη φύση και στο κατασκευασμένο περιβάλλον.
7. Διάλεξε ένα ζευγάρι αντιθέτων και φτιάξε μια ιστορία. Συγκεντρώστε τις ιστορίες σας και φτιάξτε το βιβλίο των αντιθέσεων της τάξης σας.
8. Ζωγράφισε με τους μαρκαδόρους σου το βυθό της θάλασσας. Γέμισε το βυθό σου με διάφορες μορφές (ψάρια, φύκια, δύτες, υποβρύχια, ναυάγια, θυσαυρούμενο) και χρησιμοποιήσε τις αντιθέσεις του μικρού-μεγάλου και του φωτεινού-σκούρου.
9. Φτιάξε ένα κολάζ με φωτογραφίες προσώπων που έχουν αντιθέτες εκφράσεις (χαρούμενο-λυπημένο).

B2. Σκιές

1. Βρες εικόνες από περιοδικά με σκιές και κάνε με αυτές ένα κολάζ σκιών.
2. Κόψε από περιοδικά και εφημερίδες φιγούρες ανθρώπων, κόλλησέ τες πάνω σε λευκό χαρτί. Σκέψου με ποιο τρόπο θα έκανες τις φιγούρες να φαίνονται σαν σκιές
3. Δημιουργήστε ανά δύο αντικρυστά, σε προφίλ τη σκιά του προσώπου σας σε τοίχο καλυμμένο με χαρτί του μέτρου. Χρωματίστε τα προφίλ σας με τέμπερες.
4. Πώς λέγονται τα αγγεία της αρχαιότητας που οι μορφές τους μοιάζουν με σκιές?
5. Βρείτε πληροφορίες για το φυσικό φαινόμενο της έκλειψης του ήλιου και της σελήνης. Προσπαθήστε να το ζωγραφίσετε.

B3. "Μέσα στο νερό...Μορφές"

1. Βρες πληροφορίες για το φαινόμενο του αντικατοπτρισμού. Ψάξε σε εγκυκλοπαίδειες και βιβλία φυσικής.
2. Μπορείς να βρεις μύθους και παραμύθια που μιλούν για αντικαθρεπτίσματα ανθρώπων, ζώων και νεραϊδών; Φέρ' τα στην τάξη, διαβάστε τα και αν θέλετε ζωγραφίστε τα.
3. Βρείτε έργα και άλλων καλλιτεχνών που ζωγράφισαν έργα με θέμα τον αντικατοπτρισμό και φτιάξτε μια αφίσα στην τάξη σας.
4. Πάνω σε έναν καθρέπτη τοποθέτησε ένα μπουκάλι και προσπάθησε να το ζωγραφίσεις. Πρόσεξε τη συμμετρία όταν θα ζωγραφίσεις το είδωλό του.
5. Φαντάσου πώς είναι ένα νησιώτικο λιμάνι τη νύχτα, με τα φώτα των σπιτιών και των μαγαζών ν' αντικαθρεπτίζονται στα νερά του και ζωγράφισέ το με τις κηρημογείς σου.

B4. Ερευνητές και δημιουργοί

1. Βρείτε πληροφορίες για τον Καντίνσκι και το έργο του και φέρτε στην τάξη και άλλα έργα του καλλιτέχνη που σας θυμίζουν μικροοργανισμούς.
2. Φέρτε στην τάξη σας διάφορα μικροαντικείμενα (τρίχες, φλοιόδες κρεμμυδιών, μίλων κ.ά.), παρατηρήστε τα στο μικροσκόπιο και ζωγραφίστε τα.
3. Γράψτε μια μικρή ιστορία για ένα μικρόβιο και εικονογραφήστε την.
4. Απλωσε νερό με ένα πινέλο πάνω σε μια επιφάνεια. Στη συνέχεια ζωγράφισε τους μικροοργανισμούς που είδες στο μικροσκόπιο με τις τέμπερές σου. Άφησε τα χρώματα να ενωθούν, δείξε το αποτέλεσμα στους συμμαθητές σου και συζητήστε γι' αυτό.
5. Διοργανώστε το χορό του μικρόκοσμου! Ντυθείτε μικροοργανισμού, επιλέξτε την κατάλληλη μουσική και χορέψτε με φαντασία και κινήσεις ανάλογες των κινήσεων των μικροοργανισμών.

B5. Δημιουργίες μέσα από το μεγεθυντικό φακό

1. Ψάξτε σε βιντεοκλίπαμ και βρείτε την τανία «Μικρόκοσμος». Φέρτε την στην τάξη και δείτε την όλη μαζί..θα σας αρέσει!
2. Με ποιους άλλους τρόπους μπορείς να φτιάξεις έντομα και σκαθάρια: Προσπάθησε χρησιμοποιώντας μπαλονάκια, βαμβάκι, ύφασμα, καρούλια από κλωστές, μικρά μπουκαλάκια, αλουμινόχαρτο κ.λπ.).
3. Φτιάξτε με χοντρά χαρτόνια, μυρμήγκια, πεταλούδες, πασχαλίτσες, κουνούπια, αράχνες κ.λπ. περάστε τις κατασκευές σας σε μια κλωστή και κρεμάστε τες σε μια πλαστική κρεμάστρα. Με το μόσιπλ που θα φτιάξετε διακοσμήστε μια γωνιά της τάξης σας.
4. Χωριστείτε σε ομάδες, επιλέξτε ποια έντομα και σκαθάρια θέλετε να γνωρίσετε καλύτερα, βρείτε πληροφορίες σε εγκυκλοπαίδειες, σε επιστημονικά περιοδικά και το διαδίκτυο, και παρουσιάστε την έρευνά σας στην τάξη.

B6. Γεφύρια

1. Σχεδίασε μια γέφυρα με πολλά τόξα, μικρά και μεγάλα.
2. Κάνε μια παραδοσιακή πολυτοξωτή γέφυρα χρησιμοποιώντας στένσιλ.
3. Ποιας πόλης η γέφυρα έγινε θρύλος της λαϊκής μας παράδοσης; Συγκέντρωσε πληροφορίες για το θέμα και μίλησε γι' αυτές με τους συμμαθητές σου.
4. Ψάξε και βρες στοιχεία για σύγχρονες γέφυρες της πατρίδας μας αλλά και άλλων χωρών.
5. Εκτός από γέφυρες ποταμών, υπάρχουν και άλλα είδη γεφυρών. Μπορείς να βρεις ποιες είναι και να κάνεις μια συλλογή με αυτές;
6. Ζωγράφισε στο μπλοκ τη μεγαλούπολη του μέλλοντος με τις δικές σου φανταστικές γέφυρες.

Παράρτημα ασκήσεων

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ. Τέχνη και τεχνικές

Γ1. Μηχανικές προβολές

1. Σκέψου και γράψε με ποιους άλλους τρόπους μπορείς να φτιάξεις μια ανθρώπινη φιγούρα. Θυμήσου και άλλες ενότητες του βιβλίου σου και φτιάξε μια κατάσταση με τις τεχνικές και τα υλικά που θα προτείνεις. Ενώστε τις καταστάσεις όλοι και παρουσιάστε τις προτάσεις-ιδέες σας στο δάσκαλό σας και πραγματοποιήστε όποιες θέλετε..

Γ2. Μορφές μέσα από τα χέρια δύο γλυπτών του 20ού αιώνα

1. Σκεδίσας στο μπλοκ σου με μαύρη κηρουμογιά ανθρώπινες φιγούρες ξαπλωμένες ή καθιστές. Προσπάθησε να τις κάνεις να μοιάζουν με βράχια, κοκύλια ή βουνά.
2. Σκεδίσας στο μπλοκ σου με μολύβι ανθρώπινες φιγούρες και κάνε τα δικά σου παιχνίδια με το χώρο.

Γ3. Από τις λέξεις, στις εικόνες

1. Διάλεξε μια ιστορία από τη ζωή και τη διδασκαλία του Χριστού και εικονογράφουσε την.
2. Διάλεξε ένα θέμα από τη μελέτη περιβάλλοντος και κάνε σε λευκό χαρτί τη δική σου εικονογράφηση. Ενώστε τις εργασίες σας και φτιάξτε ένα βιβλίο.
3. Εικονογράφησε το αγαπημένο σου παραμύθι και παρουσιάσε το στην τάξη σου.
4. Εικονογράφησε τις αριθμητικές πράξεις (2X4 και 8+4) με μαρκαδόρους στο μπλοκ.
5. Καταγράψε κωμικά στιγμάτια που συμβαίνουν στην τάξη σας και εικονογραφήστε τα. Φτιάξτε το αστείο βιβλίο της τάξης.
6. Από τα σχολικά βιβλία, διαλέξτε ποια εικονογράφηση σας αρέσει και γράψτε τα σχόλιά σας γι' αυτήν. Συζητήστε τις απόψεις σας στην τάξη.
7. Κόψτε φωτογραφίες από παλιά περιοδικά και εφημερίδες, επιζωγραφήστε με μαρκαδόρους και τέμπερες τις εικόνες και φτιάξτε ένα παραμύθι.
8. Βρείτε παροιμίες και γνωμικά και εικονογραφήστε τα σε μικρά χαρτονάκια. Φτιάξτε ένα μικρό εικονογραφημένο βιβλίο γνωμικών και παροιμιών.
9. Διάλεξε το έργο τέχνης που σου αρέσει από το βιβλίο και γράψε μια μικρή ιστορία.
10. Γράψε μια δική σου ιστορία και εικονογράφουσε την.
11. Χωριστείτε σε ομάδες και εικονογραφήστε τους άθλους του Ηρακλή και την επιστροφή του Οδυσσέα στην Ιθάκη.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ. Δημιουργίες και Δημιουργοί μέσα από την ιστορία

Δ1. Δύο διάλογοι στην αρχαία ελληνική τέχνη

1. Προσπάθησε να φτιάξεις με πλαστελίνη ένα άγαλμα που στέκεται όρθιο και ακίνητο, και ένα άλλο που κινείται.
2. Κάνε συλλογή με κάρτες μουσεία και τουριστικά φυλλάδια που έχουν φωτογραφίες αρχαίων ελληνικών γλυπτών και αγγείων. Μετά από πολύ καιρό θα έχεις γνωρίσει πολλά έργα της αρχαίας ελληνικής τέχνης και θα τα δείχνεις στους φίλους σου.

Δ2. Βυζαντινή αγιογραφία

1. Φέρτε στην τάξη κασέτες ή CD με βυζαντινούς ύμνους από την ακολουθία της Μεγάλης Εβδομάδας, ακούστε τους και ζωγραφίστε ό,τι νιώθετε εκείνη τη στιγμή.
2. Επισκεφτείτε την εκκλησία της ενορίας σας, συζητήστε με τον ιερέα, παρατηρήστε τις αγιογραφίες, καταγράψτε και ταξινομήστε τες ανάλογα με το είδος τους (φορπτές, ψηλογραφίες, ψηφιδωτά) και παρουσιάστε την έρευνά σας στο σχολείο σας
3. Βρείτε τα διηγήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Η σταχομάζωχτρα» και «Η εξοχική Λαμπρόη», διαβάστε τα στην τάξη και εικονογραφήστε τα. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τον Παπαδιαμάντη και καταγράψτε όσα διηγήματά του έχουν θρησκευτικό περιεχόμενο.
4. Υπάρχουν και άλλες μορφές θρησκευτικής τέχνης στη χώρα μας αλλά και σε άλλες χώρες.
Βρείτε πληροφορίες και εικόνες και παρουσιάστε την έρευνά σας στην τάξη

Δ3. Συντροφιά με ένα άλογο στα μονοπάτια της τέχνης

1. Ψάξε και βρες πληροφορίες και φωτογραφίες από τη φυσική ιστορία για το άλογο και τη σχέση του με τον άνθρωπο, παλιότερα και σήμερα. Με το υλικό που θα βρεις, φτιάξε ένα άλμπουμ.
2. Βρείτε ξακουστά άλογα της ιστορίας και της ελληνικής μυθολογίας. Γράψτε την ιστορία κάθε αλόγου. Κάντε με αυτά ένα βιβλίο, με θέμα «Τά άλογα στην ιστορία» και εικονογραφήστε το.
3. Πώς αξιοποίησε ο άνθρωπος τη δύναμη και την ταχύτητα του αλόγου στην ιστορία; Φτιάξε ένα μεγάλο πίνακα με τις πληροφορίες και τις φωτογραφίες που θα βρεις
4. Βρείτε πληροφορίες για τη ζωή και το έργο των καλλιτεχνών της ενότητας και παρουσιάστε την εργασία σας στο σχολείο σας.
5. Ψάξε και βρες πολλές εικόνες των Αγίων Γεωργίου και Δημητρίου. Παρατήρησε και περίγραψε το διαφορετικό τρόπο με τον οποίο ο κάθε αγιογράφος «εικόνισε» τους Αγίους και τα άλογά τους.
6. Κόψε από παλιά περιοδικά μορφές αλόγων και κόλλασέ τες σε χαρτόνι. Διάλεξε με ποιο χρώμα θα χρωμάτιζες το φόντο και με ποιο τα άλογα.
7. Ποιος έκλεψε τη γυναίκα του Ηρακλή; Ζωγράφισε στο μπλοκ τη σκηνή της αρπαγής της Δημιόνειρας.
8. Βρες πληροφορίες για τον Πήγασο και ζωγράφισέ τον με μαρκαδόρους στο μπλοκ σου.
9. Βρείτε τα υλικά με τα οποία θα φτιάξετε έναν Δούρειο Ίππο. Κάντε την κατασκευή και χρωματίστε την.
10. Ο Μέγας Αλέξανδρος δάμασε τον ατθάσιο Βουκεφάλα. Σκεδίσας αυτή τη σκηνή όπως τη φαντάζεσαι.
11. Βρες από παλιά περιοδικά και εφημερίδες μορφές αλόγων. Ζωγράφισε ένα τοπίο και κόλλασέ πάνω σε αυτό τα άλογα που βρήκες.
12. Βρες ποιήματα, διηγήματα, ιστορίες και παραμύθια που μιλούν για άλογα.
13. Εκτός από τα άλογα, οι καλλιτέχνες έχουν δημιουργήσει και άλλα έργα με το ίδιο θέμα, όπως τοπία, νεκρές φύσεις και προσωπογραφίες. Βρείτε

έργα με το ίδιο θέμα και φτιάξτε τις δικές σας εικαστικές παραλλαγές.

14. Βρείτε άλλα έργα καλλιτεχνών με άλογα και κάντε μια συλλογή με θέμα «Τα άλογα στην τέχνη».

Δ4. Σέλα και τιμόνι ποδηλάτου

1. Ψάξε στα χαλασμένα σου παιχνίδια. Ό,τι δεν σου χρειάζεται, φέρε το στην τάξη. Με τα εξαρτήματα των παιχνιδιών που θα μαζέψετε, σκεφτείτε τι θα μπορούσατε να φτιάξετε. Καταγράψτε τις ιδέες σας και πραγματοποιήστε όσες θέλετε.
2. Με πλαστικά μπουκάλια, χάρτινα κουτιά, καπάκια, παλές τσάντες, και κασετίνες φτιάξτε πρωτότυπες δημιουργίες. Οργανώστε μια έκθεση στο σχολείο σας και καλέστε και τους γονείς σας να την απολαύσουν.
3. Βρείτε πληροφορίες και φωτογραφίες για τον Πικάσο και το έργο του. Με το υλικό που θα βρείτε κάντε ένα άλμπουμ αφιερωμένο σε αυτόν.

Δ5. Γλυπτά που πάλλονται

1. Βρείτε πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Τάκις.
2. Μπορείς να βρείς πληροφορίες για το φυσικό φαινόμενο του μαγνητισμού σε εγκυκλοπαίδειες και επιστημονικά περιοδικά.
3. Πώς λειτουργεί μια πυξίδα και ποια σχέση έχει με το μαγνητισμό;
4. Φέρτε στην τάξη πολλούς μαγνήτες και μικρά μεταλλικά αντικείμενα και φτιάξτε ένα ομαδικό μαγνητικό γλυπτό. Τοποθετήστε το γλυπτό σε μια γωνιά της τάξης σας.

Δ6. Άνθρωποι-κούκλες

1. Κόψε από περιοδικά, φωτογραφίες ανθρώπων. Προσπάθησε να τις μετατρέψει σε κούκλες και σκιάχτρα και επιζωγράφισέ τες με τους μαρκαδόρους σου.
2. Ποια παιδικά έργα του Ευγένιου Τριβιζά γνωρίζεις; Συζήτησε για αυτά με τους συμμαθητές σου και οργανώστε μια παρουσίαση των βιβλίων του.
3. Φτιάξε μικρά σκιάχτρα και μαρότες με καλώδια, σύρματα, οδοντογλυφίδες και πλαστελίνες.
- Δ7. Τα άνθη του χαρτιού
1. Σχεδίασε σε χαρτόνι τα περιγράμματα των αντικειμένων που θέλεις, κόψε τα και κόλλησε πάνω τους λεπτές λωρίδες χαρτιού που θα κόψεις από περιοδικά. Κόλλησέ τα σε μια μεγάλη επιφύνεια χαρτιού και κάνε ένα κολάζ.
2. Βρεί παλιά σου παιχνίδια (κούκλες, αυτοκίνητα, μπάλες κ.λπ.) και κόλλησε πάνω τους λεπτές λωρίδες χαρτιού από περιοδικά και εφημερίδες. Φέρτα στην τάξη και κάντε όλοι μαζί μια έκθεση με τα παλιά σας παιχνίδια αναπαλαιωμένα.
3. Με ποιον άλλο τρόπο μπορείς να χρησιμοποιήσεις το χαρτί για να φτιάξεις παιχνίδια και κατασκευές;
4. Φτιάξτε στην τάξη σας έναν κατάλογο με τα υλικά που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στις δημιουργίες σας και είναι: α) άχροστα, β) φτηνά, και γ) από τη φύση. Προτείνετε τον οικολογικό σας κατάλογο και στις άλλες τάξεις του σχολείου σας.
5. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τον Παύλο και το έργο του. Παρουσιάστε την έρευνά σας στην τάξη ή στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Χρησιμοποίσαμε φωτογραφικό υλικό από τους παρακάτω εκδοτικούς οίκους:

- A3. 1,2,3,4. Γιοχάνες Ίττεν, Η Τέχνη του χρώματος, κείμενα εικαστικών καλλιτεχνών 5, Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, Αθήνα 1998.
B4. 1. Kandinsky, Centre Georges Pompidou, Collections du Musée National d' art moderne. B6. 1. Μπουζάνης, Δημήτρης Δεληγιάννης, Εκδόσεις Αδάμ, Αθήνα, 1996. 2. Vincent Van Gogh., Πινακοθήκη διάσημων ζωγράφων, Αλκυών, 1992.Γ2. 1,2,3,4. Henry Moore, Υπό το φως της Ελλάδος, 1δρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 2000. 5,6. Alberto Giacometti, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 1δρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, Άνδρος, Γ3. 1. Γιώργος Ιακωβίδης, Όλγα Μεντάθου-Πολύζου, εκδ. Αδάμ. Δ3.1. Φασιανός, εκδ. Κέδρος, 1980,2,Ντε Κίρικο, εκδ. Γκοβόστη, 1992. 3. Φ. Μαρκ, Berghaus Verlag 4. Kandinsky, Hudson Hills Press New York.Δ4. 1,2. Picasso cubista, Rizzoli Editore Milano. Δ7 1,2. Εκδόσεις Αδάμ-1δρυμα Ιωάννου Φ.Κωστόπουλου.

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.